

२) प्रस्तावना, ठळक आणि मूलभूत वैशिष्ट्ये, कलमे

- १) भारतीय राज्यघटनेचा सरनामा / प्रस्तावना / उद्देशपत्रिका
- २) भारतीय संविधानाची मूलभूत संरचना
- ३) संविधानाची ठळक वैशिष्ट्ये
- ४) संविधानातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी - संविधान भाग - २
- ५) संविधानाची परिशिष्टे

१) भारतीय राज्यघटनेचा सरनामा / प्रस्तावना / उद्देशपत्रिका

- १) जोड्या लावा (उद्देशपत्रिकेचे महत्त्व) :

'अ' (व्यक्ती)

'ब' (कथन)

अ) के. एम. मुंशी

i) उद्देशपत्रिका ही संविधानाची आत्मा आहे.

ब) पं. ठाकुर दास भार्गव

ii) उद्देशपत्रिका ही अमेरिकेच्या स्वातंत्र्याच्या घोषणेसारखी आहे

क) अर्नेस्ट बार्कर

iii) उद्देशपत्रिका ही संविधानाची मुख्य गोष्ट (की नोटी) आहे

ड) मो. हिदायतुल्ला

iv) उद्देशपत्रिका ही सार्वभौम लोकशाही प्रजासत्तकाची कुंडली आहे

पर्यायी उत्तरे :

१) अ-ii, ब-iii, क-i, ड -iv

२) अ-i, ब-iv, क-ii, ड -iii

३) अ-iv, ब-i, क-ii, ड -iii

४) अ-iv, ब-i, क-iii, ड -ii

- 1) Match the pairs (significance of the Preamble) :

'A' (person)

'B' (Statement)

A) K. M. Munshi

i) Preamble is the soul of the Constitution

B) Pt. Thakur Das Bhargava

ii) Preamble resembles the declaration of Independence of the USA

C) Ernest Barker

iii) Preamble is a key-note to the Constitution

D) Md. Hidayatullah

iv) Preamble is the horoscope of our sovereign democratic republic

Answer Options :

1) A - ii, B - iii, C - i, D - iv

2) A - i, B - iv, C - ii, D - iii

3) A - iv, B - i, C - ii, D - iii

4) A - iv, B - i, C - iii, D - ii

- २) भारतीय राज्यघटनेच्या प्रास्ताविकेनुसार समानता या शब्दाचा अर्थ :

१) स्थिती आणि संधी

२) विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास श्रद्धा आणि उपासना

३) सामाजिक, आर्थिक आणि राजकीय

४) वरीलपैकी काहीही नाही

- 2) As per Preamble of the Constitution of India the word "Equality" stand for :

1) of status and opportunity

2) of thought, expression, belief faith and worship

3) social, economic and political

4) none of the above

२) भारतीय संविधानाची मूलभूत संरचना

- १) आणीबाणीच्या काळात, ४२ वी राज्यघटना दुरुस्ती कायदा १९७६ नुसार राज्यघटनेच्या प्रस्तावनेत हे शब्द समाविष्ट करण्यात आले.
- १) समाजवादी आणि धर्मनिरपेक्ष
२) न्याय आणि स्वातंत्र्य
३) समानता आणि बंधुभाव
४) एकता आणि एकात्मता
- 1) During the emergency, the 42nd Constitution Amendment Act of 1976 added words to the preamble of Constitution.
- 1) Socialist and Secular
2) Justice and Liberty
3) Equality and Fraternity
4) Unity and Integrity
- २) "धर्मनिरपेक्षता याचा अर्थ राज्याची ओळख धर्माच्या आधारावर असणार नाही व राज्य कोणत्याही धर्माच्या विरोधी राहणार नाही आणि राज्य सर्व धर्माप्रती सारखीच श्रद्धा, विश्वास व निष्ठा बाळगेल" असे मत कोणी व्यक्त केले होते ?
- १) डॉ. राजेंद्र प्रसाद
२) पंडित जवाहरलाल नेहरू
३) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
४) डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन
- 2) "I Want to state Authoritatively that secularism does not mean irreligion. It means we respect all faith and religions or State does not identify itself with any particular religion". Who had expressed this opinion ?
- 1) Dr. Rajendra Prasad
2) Pandit Jawaharlal Nehru
3) Dr. B. R. Ambedkar
4) Dr. Servedipalli Radhakrishnan

३) संविधानाची ठळक वैशिष्ट्ये

४) संविधानातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी – संविधान भाग –२

- १). घटनेचे कलम ५ हे संबंधित आहे :
- १) संघ
२) मूलभूत कर्तव्ये
३) नागरिकत्व
४) वरीलपैकी नाही
- 1) Article 5 of the constitution deals with :
- 1) The Union
2) Fundamental Duties
3) Citizenship
4) None of the above

- २) जोड्या लावा.

(अनुच्छेद)

(घटनेतील तरतुदी)

- a) अनुच्छेद ३९
b) अनुच्छेद ४०
c) अनुच्छेद ४४
d) अनुच्छेद ५०
- i) समान नागरी कायदा
ii) कार्यकारी यंत्रणेपासून न्याययंत्रणा अलग ठेवणे
iii) ग्रामपंचायतीचे संघटन
iv) समान न्याय व मोफत कायदेविषयक मदत

पर्यायी उत्तरे :

	a	b	c	d
१)	i	ii	iii	iv
२)	ii	i	iv	iii
३)	iii	iv	ii	i
४)	iv	iii	i	ii

2) Match to columns :

(Article)

a) Article 39 (A)

b) Article 40

c) Article 44

d) Article 50

(Constitutional Provision)

i) Uniform Civil Code

ii) Separation of Judiciary from Executive

iii) Organisation of Village Panchayats

iv) Equal Justice and Free Legal Aid

Answer Options :

	a	b	c	d
1)	i	ii	iii	iv
2)	ii	i	iv	iii
3)	iii	iv	ii	i
4)	iv	iii	i	ii

3) राष्ट्रपतींना जर वाटले की, युद्ध किंवा बाह्य आक्रमण किंवा सशस्त्र उठावामुळे भारताच्या किंवा भारताच्या काही प्रदेशाच्या सुरक्षिततेला भयंकर धोका निर्माण झाला आहे तर ते राज्यघटनेच्या अनुच्छेद क्रमांक अन्वये संपूर्ण भारतात किंवा भारताच्या काही भागात आणीबाणी जाहीर करू शकतात.

१) १२३

२) ३५२

३) ७२

४) ३५९

3) Under Article , the President may proclaim a state of emergency in the whole or part of India if he is satisfied that a grave situation exists whereby the security of India or part of its territory is threatened by war or external aggression or armed rebellion.

1) 123

2) 352

3) 72

4) 359

४) भारतीय संविधानातील खालीलपैकी कोणते अनुच्छेद हे सांविधानिक अधिकार किंवा कायदेशीर अधिकार किंवा भाग ३ च्या बाहेरील अधिकार याबाबत संबंधित आहे?

अ) अनुच्छेद २६५

ब) अनुच्छेद ३००-ए

क) अनुच्छेद ३०९

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त अ, ब

२) फक्त ब, क

३) फक्त अ, क

४) वरीलपैकी सर्व

4) Which of the following Articles of Constitution of India are related to constitutional rights or legal rights or rights outside Part III ?

A) Article 265

B) Article 300-A

C) Article 301

Answer options :

1) Only A, B

2) Only B, C

3) Only A, C

4) All of the above

५) भारतीय राज्यघटनेत खालीलपैकी कोणत्या गोष्टींचा उल्लेख नाही ?

अ) मुख्यमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली मंत्री परिषद

ब) राज्य मंत्री

क) राज्यमंत्र्यांचे राजीनामे

ड) उप-मुख्यमंत्र्यांचे पद

खालील पर्यायांतून योग्य उत्तर निवडा :

१) अ आणि ब

२) ब आणि क

३) क आणि ड

४) अ आणि क

5) Which of the following are not mentioned in the Constitution of India ?

A) Council of Ministers headed by a Chief Minister

B) Collective responsibility of the State Council of Ministers

C) Resignation of State Ministers

D) Office of the Deputy Chief Minister

Select the correct answer from the options given below :

1) A and B

2) B and C

3) C and D

4) A and C

५) संविधानाची परिशिष्टे

१) राज्यघटनेच्या कोणत्या परिशिष्टामध्ये भारतातील घटकराज्यांची नावे व त्यांचा भौगोलिक विस्तार याबाबतच्या तरतूदी केल्या आहेत ?

१) पहिले

२) चौथे

३) पाचवे

४) सातवे

1) Which one of the following Schedules of the Constitution lists the names of Indian States and specifies their territories?

1) 1st

2) 4th

3) 5th

4) 7th

२) यादी-I व यादी-II मध्ये दिलेल्या मुद्द्यांची योग्य जोडी जुळवून खाली दिलेल्या संकेतातील योग्य पर्याय निवडा.

यादी-I (राज्यघटनेतील परिशिष्टे)

यादी-II (तरतूदी)

a) दहावे परिशिष्ट

१) अनुसूचित क्षेत्र आणि अनुसूचित जमातींचे प्रशासन व नियंत्रणाबाबत तरतूदी

b) आठवे परिशिष्ट

२) पक्षांतरबंदी कायदा

c) पाचवे परिशिष्ट

३) राज्यसभेसाठी प्रत्येक राज्याला आणि केंद्रशासित प्रदेशाला वाटप केलेल्या जागा

d) सातवे परिशिष्ट

४) केंद्र आणि राज्यांमध्ये अधिकारांचे वाटप करणारी सूची

५) संविधानात समाविष्ट असलेल्या भाषा

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
१)	२	३	५	१
२)	२	५	१	४
३)	५	१	४	२
४)	५	१	३	४

2) Select the correct option from the clues given below by matching the correct pair of points given in List-L and List-L.

List (Appendixes to the Constitution) — List (Provisions)

a) Tenth Schedule

1) Provisions regarding administration and control of Scheduled Areas and Scheduled Tribes

b) Eighth Schedule

2) Prohibition of Defection Act

c) Fifth Schedule

3) Seats allotted to each State and Union Territory for Rajya Sabha

d) Seventh Schedule

4) List apportioning powers between the Center and the States

5) Languages included in the Constitution

Answer options :

	A	B	C	D
1)	2	3	5	1
2)	2	5	1	4
3)	5	1	4	2
4)	5	1	3	4

३) भारतीय राज्यघटनेच्या अकराव्या अनुसूचीमध्ये खालीलपैकी कोणत्या विषयांचा समावेश होतो ?

१) पंचायतीचे अधिकार, प्राधिकार आणि जबाबदाऱ्या २) पक्षांतराच्या कारणावरून अपात्र होण्यासंबंधी तरतूदी

३) राज्यसभेतील जागांची वाटणी

४) शपथांचे किंवा प्रतिज्ञांचे नमुने

- 3) Which of the following subject are included in Eleventh Schedule of the Indian Constitution?
- 1) Powers, authority and responsibilities of Panchayats
 - 2) Provisions as to disqualification on ground of defection
 - 3) allocation of seats in the Council of States
 - 4) Forms of oaths or affirmations

उत्तरे : (२) प्रस्तावना, ठळक आणि मूलभूत वैशिष्ट्ये, कलमे

१) भारतीय राज्यघटनेचा सरनामा / प्रस्तावना / उद्देशपत्रिका

१-३ १-४ २-१

२) भारतीय संविधानाची मूलभूत संरचना

१-१ २-४

३) संविधानाची ठळक वैशिष्ट्ये

४) संविधानातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी - संविधान भाग -२

१-३ २-४ ३-२ ४-४ ५-३

५) संविधानाची परिशिष्टे

१-१ २-२ ३-१